

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของ
นักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

*Roles of School Administrators in Promoting the Use of Learning Sources for the Improvement of
Students' Vocational Skills in the Special Education Schools for Students with Intellectual
Disabilities in the Northern Region under the Bureau of Special Education Administration*

ภูษนิศา งามเมืองแก้ว (Phusanisa Ngammuangkaew)¹ รัตนา ดวงแก้ว (Ratana Daungkaew)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ (2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ประชากร คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 215 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนมีความเที่ยงเท่ากับ .97 และแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย (2.1) พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (2.2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและศักยภาพของนักเรียน (2.3) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (2.4) สนับสนุนให้ครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน (2.5) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับอาชีพในชุมชน (2.6) นิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนการดำเนินการครั้งต่อไป และ (2.7) มีกลยุทธ์ในการแสวงหาแหล่งทุนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการประกอบอาชีพ

คำสำคัญ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา แหล่งการเรียนรู้ ทักษะด้านอาชีพ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Phusanisa.Png@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช rataduang@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The purposes of this research were (1) to explore the roles of school administrators in promoting the use of learning sources for the improvement of students' vocational skills in the Special Education Schools for Students with Intellectual Disabilities in the Northern Region under the Bureau of Special Education Administration; and (2) to study guidelines for promoting the use of learning sources for the improvement of students with intellectual disabilities' vocational skills. The research population comprised 215 government teachers in the Special Education Schools for Students with Intellectual Disabilities in the Northern Region under the Bureau of Special Education Administration during the academic year 2017. The employed research instruments were a rating scale questionnaire on the roles of school administrators in promoting the use of learning sources for the improvement of students' vocational skills, with reliability coefficient of 0.97; and an interview form concerning the guidelines for promoting the use of learning sources for the improvement of students with intellectual disabilities' vocational skills. The research data were analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings were as follows: (1) the overall rating mean for the roles of school administrators in promoting the use of learning sources for the improvement of students' vocational skills in the Special Education Schools for Students with Intellectual Disabilities in the Northern Region was rated at the high level; and (2) the guidelines for promoting the use of learning sources for the improvement of students with intellectual disabilities' vocational skills were the following: (2.1) school administrators should develop teachers' instruction related to the use of learning sources to improve students with intellectual disabilities' vocational skills; (2.2) it should involve their families and communities in education and career development programs in accordance with the context of the community and the potential of the students; (2.3) it should provide opportunities for students to gain knowledge and experiences from both internal and external learning sources; (2.4) it should encourage teachers to conduct action research on the use of learning sources to improve the students' vocational skills; (2.5) it should develop the information system on occupation in the community; (2.6) it should systematically supervise, monitor, and evaluate the teaching and learning process and use the information to plan for the future; and (2.7) it should establish strategies for seeking funding sources to assist students in their careers.

Keywords: Roles of school administrators, Learning sources, Vocational skills, Students with intellectual disabilities

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นบริการทางสังคมที่รัฐต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ต้องครอบคลุมบุคคลที่มีภาวะความพิการซึ่งเป็นบุคคลที่สังคมส่วนใหญ่ละเลยในการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านอาชีพเพราะเชื่อว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีสมรรถนะที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพได้ และเป็นภาระแก่สังคม ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาต้องร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อร่วมพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน รวมทั้งนำแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาอาชีพ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546)

ในปัจจุบันนี้มีนักเรียนพิการที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อยู่ในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จำนวนทั้งสิ้น 7,519 คน โดยแบ่งตามภูมิภาค ได้เป็น 6 ภูมิภาค ดังนี้ 1) ภาคกลาง จำนวน 878 คน คิดเป็นร้อยละ 11.68 2) ภาคเหนือ จำนวน 2,670 คน คิดเป็นร้อยละ 35.51 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,376 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 4) ภาคตะวันตก จำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 4.93 5) ภาคตะวันออก จำนวน 864 คน คิดเป็นร้อยละ 11.49 6) ภาคใต้ จำนวน 1,360 คน คิดเป็นร้อยละ 18.09 (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2559) จึงเห็นได้ว่า จำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่อยู่ในภาคเหนือมีจำนวนมากกว่าในภาคอื่นๆ จึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยปฏิบัติซึ่งหมายถึงโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาต้องให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการพัฒนาทักษะวิชาชีพให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การฝึกอาชีพให้กับผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยให้มีส่วนร่วมในการเลือกอาชีพตามความชอบหรือความถนัดและสอดคล้องกับศักยภาพของความสามารถเพื่อเข้าสู่การพัฒนาในศูนย์ส่งเสริมอาชีพคนพิการทางสติปัญญาต่อไปจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการปรับตัว ทักษะทางสังคมและการเข้ากลุ่มได้เป็นอย่างดี ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรส่งเสริมอาชีพให้นักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีรายได้และไม่เป็นภาระต่อสังคม (สุจินต์ สว่างศรี, 2550) ทั้งนี้ สถานศึกษาพึงตระหนักว่า ในการที่จะพัฒนาเด็กพิการทางสติปัญญาให้สามารถทำงานเป็น มีหลายวิธีแต่วิธีหนึ่งที่สำคัญ คือ การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นจากที่ได้รับจากครูในชั้นเรียน และจากงานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะด้านอาชีพอย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัดของตนเอง โดยชุมชนมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาทางด้านอาชีพ และเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางด้านอาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านอาชีพได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ชญาธิษฐ์ แนวสุภาพ, 2555)

นอกจากนี้ สถานศึกษาควรมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และผู้บริหารควรนิเทศการปฏิบัติการสอนของครูเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย (พยุ่ง ใบแย้ม, 2558) การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับประโยชน์หลายประการ อาทิ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ฝึกปฏิบัติหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเป็นผู้ที่คิดเป็นและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข เพราะได้มีโอกาสเรียนรู้โดยได้สัมผัสกับธรรมชาติ สังคม ชุมชน และภูมิปัญญา เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงต่อการดำรงชีวิต ได้เรียนรู้ ได้ค้นพบความรู้ที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน นอกจากนี้ ครูก็ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปกับนักเรียนด้วยบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ในการบริหารจัดการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพสำหรับผู้เรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ วางแนวทางในการบริหารจัดการ และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (อรุณี หรดาล และกิ่งสร เกาะประเสริฐ, 2555) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริหารยังไม่มีนโยบายเฉพาะที่ชัดเจนในการฝึกอาชีพให้นักเรียนที่พิการทางสติปัญญา โดยเฉพาะการบริหารจัดการยังไม่ผ่านการปฏิบัติที่แท้จริง (สุจินต์ สว่างศรี, 2550) ด้วยเหตุนี้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาพิเศษจึงได้กำหนดจุดเน้นด้านผู้เรียนที่เป็นผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำตามนโยบายเส้นทางการศึกษาเพื่อการมีงานทำของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรลงมือปฏิบัติในด้าน การกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ การบริหารจัดการการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการใช้แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ และการส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์, 2544; วุฒิไกร เลื่อนแป้น, 2547; สุจินต์ สว่างศรี, 2550; ยุพา กลสิรักษ์, 2555; อรุณี หรดาล และกิ่งสร เกาะประเสริฐ, 2555) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในครั้งนี้

ด้วยเหตุผลความจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน โดยมุ่งศึกษาบริบทของโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะได้แนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาโดยส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

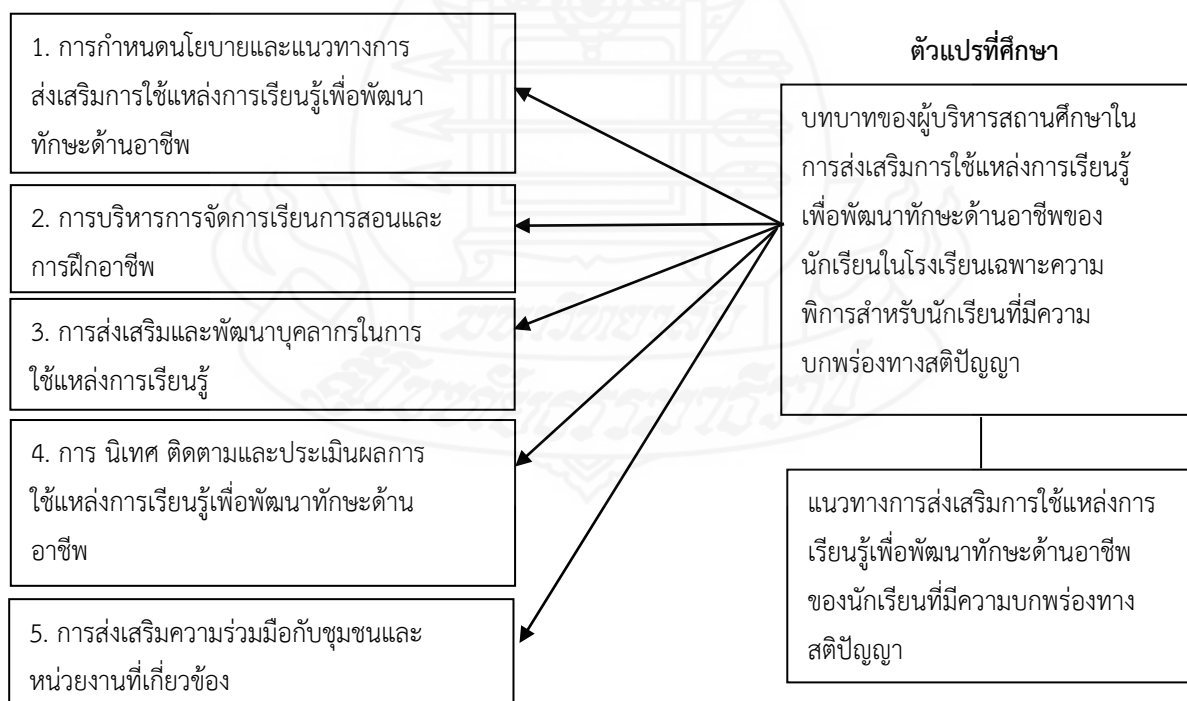
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะ ความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้าน อาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ จากแหล่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (สุจินต์ สว่างศรี, 2550; ยุพา กลสิ รักษ์, 2555; สมาคมเพื่อผู้เรียนลักษณะพิเศษแห่งชาติอเมริกา, 2004 อ้างถึงใน อรุณี หรดาล และกิ่งสร เกาะประเสริฐ, 2555) ซึ่งพบว่า ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 215 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกเป็นด้าน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ 2) การบริหารการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ 3) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ และ 5) การส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 215 ฉบับ ไปยังโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ 7 แห่ง และให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งได้ติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งพบว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวนทั้งสิ้น 215 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้แทนข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนดังกล่าว จำนวน 6 คน จาก 3 โรงเรียน โดยครูแต่ละคนมีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามจากมากไปน้อย ดังนี้ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการใช้แหล่งการเรียนรู้ การส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ การกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ และการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และระดับของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน	μ	σ	ระดับ
1. การกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ	4.23	0.61	มาก
2. การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ	4.25	0.66	มาก
3. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการใช้แหล่งการเรียนรู้	4.27	0.62	มาก
4. การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ	4.19	0.65	มาก
5. การส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.27	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย	4.24	0.60	มาก

2. แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 5 ด้านปรากฏผลดังนี้

1. การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการใช้แหล่งการเรียนรู้ มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1.1. ควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน โดยจัดให้มีการอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสริมสร้างความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC)

1.2. ควรวางแผนร่วมกับบุคลากรในการสรรหาและดำรงรักษาบุคลากรครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการเพื่อพัฒนาความสามารถทักษะอาชีพของนักเรียน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

1.3 ควรเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรโดยแสดงความชื่นชมยินดีกับครูที่พัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ และมีผลงานเชิงประจักษ์ เปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานทางวิชาการ และส่งเสริมให้เป็นครูแกนนำหรือครูต้นแบบในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของผู้เรียน

2. การส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางในการส่งเสริม ดังนี้

2.1 ควรศึกษาและทำความเข้าใจกับรูปแบบการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายกับชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2.2 ควรเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในรูปแบบเครือข่ายร่วมพัฒนา โดยส่งเสริมเกื้อกูลการใช้ทรัพยากรหรือแหล่งการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพและส่งเสริมงานอาชีพของผู้เรียนอย่างแท้จริงและยั่งยืน

3. การบริหารจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ มีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ควรส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรเฉพาะทางที่เน้นการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน โดยผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม และต้องกำหนดให้ครูเตรียมความพร้อมด้านการปรับตัวให้นักเรียนทั้งทักษะการทำงานและการอยู่ร่วมกับสังคม

3.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เหมาะสมกับความบกพร่องและความแตกต่างของผู้เรียน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3.3 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาวิธีสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยจัดกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสมตามความสามารถและศักยภาพ ส่งเสริมให้ครูนวัตกรรมการเรียนใหม่ๆ มาบูรณาการในการพัฒนาทักษะอาชีพ และกระตุ้นให้ครูพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาแก่ผู้เรียน

3.4 ควรพัฒนาครูผู้สอนด้านการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยแสวงหาวิทยากรที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำวิจัยมาในชั้นเรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครู เพื่อช่วยให้ครูพัฒนาการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน และควรกำหนดเป็นนโยบายให้ครูทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของผู้เรียน

4. การกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ ควรกำหนดนโยบายและแนวทางส่งเสริม ดังนี้

4.1 ควรจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ โดยให้มีการสำรวจลักษณะอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และควรศึกษาจากงานอาชีพของคนในครอบครัวหรือชุมชนที่ดำเนินการอยู่แล้วเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ครอบครัวและชุมชนที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนร่วมกับทางโรงเรียน

4.2 ควรนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน สร้างจิตสำนึกการรักษาแหล่งการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางการบำรุงรักษาอย่างชัดเจน และนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประโยชน์เพื่อวางแผนการดำเนินการครั้งต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

4.3 ควรมีก掖ุทธิ์ในการแสวงหาแหล่งทุน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านทักษะอาชีพ รวมทั้งเป็นทุนช่วยนักเรียนในการประกอบอาชีพ

5. การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ มีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

5.1 ควรจัดให้มีระบบนิเทศภายในและกำหนดนโยบายการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาอย่างเป็นระบบร่วมจัดทำแผนการนิเทศ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

5.2 ควรพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการนิเทศ สรรหาบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์และมีผลงานเป็นที่ยอมรับเป็นผู้นิเทศ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นิเทศเพิ่มพูนความรู้และฝึกฝนทักษะในการนิเทศ สนับสนุนด้านทรัพยากรในการนิเทศ และเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นที่ควรอภิปรายผล โดยเรียงลำดับตามข้อค้นพบ ดังนี้

1. ในภาพรวม จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงบทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มภาคเหนือในระดับมาก นั้นแสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบเพื่อสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546) ที่กำหนดให้สถานศึกษาในทุกระดับและทุกประเภทจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนพร้อมทั้งให้แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังต้องบริหารจัดการศึกษาเพื่อสนองนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้สถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้สามารถใช้แหล่งการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสร้างภาคีเครือข่ายภายนอกเพื่อสนับสนุนด้านแหล่งการเรียนรู้และทรัพยากร ทั้งนี้ การส่งเสริมและพัฒนาครูจะช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติการสอนด้วยความมั่นใจ เป็นการส่งเสริมประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน (สมคิด สายลุน, 2555) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารควรใส่ใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาท ในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน เพราะจะได้ช่วยให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งในทัศนะของเนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ (2544) ได้สะท้อนให้เห็นว่า ถ้าครูมีขวัญและกำลังใจแล้วก็จะช่วยให้งานที่รับผิดชอบบรรลุวัตถุประสงค์ได้

2. เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก จากข้อค้นพบดังกล่าวมีประเด็นที่ควรอภิปรายดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

2.1 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการใช้แหล่งการเรียนรู้ จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับบทบาทในด้านนี้มากกว่าด้านอื่นๆ โดยเฉพาะในเรื่อง การสนับสนุนและส่งเสริมครูในการใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน และการแสดงความชื่นชมยินดีครูที่พัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ พร้อมทั้งสนับสนุนพัฒนาครูในหลากหลายช่องทาง จึงน่าจะสะท้อนให้เห็นความคิดของผู้บริหารว่า การจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กพิเศษมีทักษะในการทำงานได้ ครูต้องก้าวทันโลกของการเปลี่ยนแปลง และมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสุจินต์ สว่างศรี (2550) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการฝึกอาชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้พิการทางสติปัญญา เช่นเดียวกับยุพา กลีรักษ์ (2555) ได้กล่าวถึง การพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนาอย่างหลากหลายช่องทางเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงความสำคัญของการใช้แหล่งการเรียนรู้ ซึ่งวัฒนาพร ระงับทุกข์ (อ้างถึงใน สมคิด สายลุน, 2555) ได้กล่าวถึง การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้เพื่อประสิทธิผลของงาน เป็นยุทธศาสตร์สำคัญเบื้องต้นของการพัฒนาทุกด้านให้บรรลุจุดหมายซึ่งอาจใช้การระดมพลังสมอง การประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยใน ครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทในบางเรื่อง อาทิ การส่งเสริมให้ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทน้อยกว่ารายการอื่นๆ และจากผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน โดยจัดให้มีการอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสริมสร้างความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC) ซึ่งในปัจจุบันเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูที่มีประสบการณ์และมีความชำนาญในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะครูภายในสถานศึกษา เพื่อช่วยให้คณะครูสามารถบูรณาการการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ สมาคมเพื่อผู้เรียนลักษณะพิเศษแห่งชาติอเมริกา (CEC) (อ้างถึงใน อรุณี ทรดาล และกิงสร เกาะประเสริฐ, 2555) ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศชุมชนแห่งการเรียนรู้ การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือของชุมชน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการดูแลความปลอดภัยแก่นักเรียน นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนร่วมกับบุคลากรในการสรรหาและจรรีกรักษาบุคลากรครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการเพื่อพัฒนาความทักษะอาชีพของนักเรียน และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรโดยแสดงความชื่นชมยินดีกับครูที่พัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอและมีผลงานเชิงประจักษ์ เปิดโอกาสให้ครูนำเสนอผลงานทางวิชาการ และส่งเสริมให้เป็นครูแกนนำหรือครูต้นแบบในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของผู้เรียน

2.2 ด้านการส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในด้านนี้ลำดับต้นๆ เช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่อง การแสดงตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการประสานความร่วมมือกับชุมชน และการจัดแสดงผลงานด้านอาชีพของนักเรียนให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายได้ร่วมแสดงความชื่นชมยินดีกับนักเรียนและครู พร้อมทั้งเชิญชวนให้ภาคีเครือข่ายเข้ามาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในปัจจุบันเป็นเรื่องสำคัญมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาไม่ใช่เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ผู้เรียนแค่ภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังสามารถบูรณาการการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน หรือหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งยุพา กลีร์กซ์ (2555) ได้สนับสนุนการประสานความร่วมมือกับชุมชนในรูปแบบภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแนะนำและแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ กำหนดแนวทางในการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และสนับสนุนด้านทรัพยากรจากชุมชน และควรมีการยกย่องเชิดชู ผู้นำชุมชน ภาคีเครือข่ายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน นอกจากนี้สมาคมผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา (ISLLC) (Dipaola & Walther-Thomas อ้างถึงใน อรุณี ทรดาล และกิงสร เกาะประเสริฐ, 2555) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาว่า ควรมีทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี ในการส่งเสริมการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนและจัดการศึกษาตามความต้องการของครอบครัว และเหมาะสมกับชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับชญาณิชฐ์ แนวสุภาพ (2555) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งช่วยพัฒนาด้านอาชีพและเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางด้านอาชีพ จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะอาชีพสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทในเรื่องการส่งเสริมให้ครูสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติได้น้อยกว่ารายการอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับรูปแบบการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในรูปแบบเครือข่ายร่วมพัฒนา โดยส่งเสริมเกื้อกูลการใช้ทรัพยากรหรือแหล่งการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพและส่งเสริมงานอาชีพของผู้เรียนอย่างแท้จริงและยั่งยืน ทั้งนี้สุจินต์ สว่างศรี (2550) ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้ปกครองเกี่ยวกับทักษะด้านอาชีพของนักเรียนพิการ ซึ่งบางกลุ่มคาดหวังเพียงให้เด็กพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้เท่านั้น ไม่เน้นการฝึกอาชีพหรืออยู่ในสังคมอย่างยั่งยืน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างความคาดหวังของผู้ปกครองด้วยการให้ความรู้ พร้อมทั้งสร้างเจตคติที่ดีกับครอบครัว ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ต่อการจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพของนักเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข

2.3 ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ จากผลการวิจัยที่ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในด้านนี้ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และการสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการฝึกทักษะอาชีพของนักเรียนที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรอาชีพเฉพาะและหลักสูตรสาระท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและชุมชนโดยบูรณาการการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนทั้งอาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้น หลักสูตรสถานศึกษานับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ครูต้องนำมาวางแผนการสอนสู่ห้องเรียนซึ่งครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตอยู่ได้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมาคมเพื่อผู้เรียนลักษณะพิเศษแห่งชาติอเมริกา (CEC) (อ้างถึงใน อรุณี ทรดาล และกิงสร เกาะประเสริฐ, 2555) ที่ได้สนับสนุนการใช้หลักสูตรและการสอนและการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนลักษณะพิเศษสามารถเรียนได้ พร้อมทั้งทั้งการวางแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน เช่นเดียวกับยุพา กลีร์กซ์ (2555) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการกับการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนระหว่างกัน ในทำนองเดียวกัน พยุง ใบแย้ม (2558) ที่พบว่า การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม สถานศึกษาจะต้องสร้างหลักสูตรสาระท้องถิ่นจากแหล่งการเรียนรู้ เพื่อใช้ในสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยผู้ปกครองให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการให้บริการแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้ ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทของตนเองในเรื่อง การจัดให้มีการสำรวจและทดสอบความพร้อมของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกงานอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรเฉพาะทางที่เน้นการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน และต้องกำหนดให้ครูเตรียมความพร้อมด้านการปรับตัวให้กับนักเรียนทั้งทักษะการทำงานและการอยู่ร่วมกับสังคม อีกทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนจากหลักสูตรเฉพาะทาง และให้ครูพัฒนาวิธีสอนใหม่ๆ มาบูรณาการในการพัฒนาทักษะอาชีพ อย่างเหมาะสมกับนักเรียน และควรกำหนดเป็นนโยบายให้ครูทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน ทั้งนี้สุจินต์ สว่างศรี (2550) ได้เสนอแนะว่า การจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพจากแหล่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะอาชีพที่มีความสอดคล้องกัน สามารถเตรียมความพร้อมนักเรียนเพื่อการด้านการปรับตัว ทักษะทางสังคม และการเข้ากลุ่ม เพื่อเตรียมเข้าสู่ศูนย์ส่งเสริมอาชีพคนพิการทางสติปัญญาได้เป็นอย่างดี อันจะช่วยให้นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีรายได้และไม่เป็นภาระต่อสังคม

2.4 ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาก็ให้ความสำคัญในด้านนี้ โดยเฉพาะในเรื่อง การจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร และการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้มีนโยบายในการขับเคลื่อนเส้นทางการศึกษาเพื่อการมีงานทำโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านอาชีพ และทักษะการทำงาน ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องมีบทบาทในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว และต้องประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้บุคลากรทุกฝ่ายและชุมชนได้รับรู้ร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 อ้างถึงใน อนงค์นารถ เหลือมฤดี, 2556) ซึ่งเนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนาเศรษฐ์ (2544) ได้กล่าวว่า การทำงานจะต้องคำนึงถึงการกำหนดนโยบาย และนำมาวางแผนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนในการจัดหา จัดสร้าง หรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และสุจินต์ สว่างศรี (2550) ได้กล่าวว่า ในการทำงานเพื่อเด็กพิการทางสติปัญญา ต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมอาชีพให้กับเด็กกลุ่มนี้ด้วย และควรรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ นอกจากนี้ควรทำความเข้าใจหลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยคณะครูมีส่วนร่วม (สุนน อมรวิวัฒน์ 2544) อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทของตนเองในเรื่อง การสำรวจแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษายังปฏิบัติได้น้อยกว่ารายการอื่นๆ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ โดยเฉพาะกำหนดให้มีการสำรวจลักษณะอาชีพที่มีความหลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

นักเรียน โดยศึกษาจากงานอาชีพของคนในครอบครัวหรือชุมชน อีกทั้งควรนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินการครั้งต่อไป

2.5 ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาลงมือปฏิบัติในด้านนี้ในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ โดยบทบาทที่ผู้บริหารปฏิบัติได้ดี อาทิ การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร การกำหนดนโยบายการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน และการร่วมนิเทศติดตามการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของครูผู้สอน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการนิเทศและติดตามการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือและให้ขวัญกำลังใจในระหว่างปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การทำงานทุกอย่าง หากมีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การดำเนินเป็นไปด้วยความราบรื่น และตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย (ยุพา กลีรักษ์, 2555) ในทำนองเดียวกัน สมาคมเพื่อผู้เรียนลักษณะพิเศษแห่งชาติอเมริกา (CEC) (อ้างถึงใน อรุณี ทรดาล และกิงสร เกาะประเสริฐ, 2555) ได้เสนอว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะๆ โดยใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียนลักษณะพิเศษ มีการทบทวนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลทุกภาคการศึกษา รวมทั้งการรายงานผลการเรียนให้แก่ผู้ปกครองทราบ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาบทบาทของตนเองให้สูงขึ้นในเรื่อง การนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติได้น้อยกว่าเรื่องอื่นๆ อีกทั้งผู้ให้สัมภาษณ์เสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบนิเทศภายในและส่งเสริมการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดเป็นนโยบาย กำหนดตัวชี้วัด เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ชัดเจน และนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงและ พัฒนาการเรียนการสอน และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นิเทศเพิ่มพูนความรู้และฝึกฝนทักษะในการนิเทศ และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์และมีผลงานเป็นที่ยอมรับเป็นผู้นิเทศ และส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน เนื่องจากการทำงานทุกอย่าง หากมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอแล้วย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย (พยุง ใบแย้ม, 2558)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในระดับหน่วยงานต้นสังกัด

1. ผู้บริหารสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งมีบทบาทขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาเพื่อการมีงานทำของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน ควรจัดทำหลักสูตรของตนเองที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ส่งเสริมความรู้และทักษะอาชีพ แนะนำอาชีพ และจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพให้กับโรงเรียน เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของนโยบายดังกล่าว แต่ยังมีข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
2. ผู้บริหารสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรจัดทำหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการพัฒนาอย่างหลากหลายช่องทางและควรส่งเสริมด้านเครือข่ายการเรียนรู้ ด้วยเหตุผลที่ว่าโรงเรียนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

3. ผู้บริหารสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรกำหนดให้มีระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลในรูปแบบของการนิเทศภายในสถานศึกษาในสังกัดพร้อมทั้งจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทการนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในระดับสถานศึกษา

1. สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนโดยพัฒนาครูอย่างหลากหลายช่องทาง และเสริมสร้างความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาการเรียนการสอน และสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทการส่งเสริมให้ครูสร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อช่วยให้มีการสนับสนุนด้านทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนเพิ่มขึ้น

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรเฉพาะให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงคำนึงถึงความเหมาะสมกับความบกพร่องและความแตกต่างของผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศจากผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้โรงเรียนได้จัดให้มีการสำรวจและทดสอบความพร้อมของผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกงานอาชีพ รวมถึงมีการสำรวจแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน แต่ข้อมูลสำคัญยังไม่ครอบคลุมและยังไม่ได้ นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เท่าที่ควร

3. สถานศึกษาควรส่งเสริมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดเป็นนโยบาย กำหนดตัวชี้วัดพร้อมทั้งจัดทำแผนการนิเทศเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูยังต้องการได้รับการพัฒนาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำแหล่งการเรียนรู้มาใช้ในการฝึกทักษะของนักเรียน ประกอบกับครูยังมีข้อจำกัดในการทำวิจัยและไม่ได้ใช้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาแก้ปัญหาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยถอดบทเรียนสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญา

3. ควรทำวิจัยซ้ำโดยเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาในภาคอื่นๆ นอกเหนือจากภาคเหนือ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัดที่จะนำไปพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). เอกสารประกอบการประชุม Video Conference ขับเคลื่อนนโยบายเส้นทางการศึกษาเพื่อการทำงาน. สืบค้นจาก <http://www.obec.go.th/documents/79186>.
- ชญาธิษฐ์ แนวสุภาพ. (2555). ผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนาเศรษฐ. (2544). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสร้างเด็กมิได้สร้างเพื่อใคร. วารสารวิชาการ, 4(12), 26 – 37.
- พยุง ใบแย้ม. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา. (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- ยุพา กลสิริภัก. (2555). บทบาทในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วุฒิไกร เลื่อนแป้น. (2547). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมคิด สายลุน. (2555). การศึกษาความพึงพอใจของครูต้อบทบาทผู้บริหาร กลุ่มโรงเรียนขุนโพธิ์ภูไทรในการส่งเสริมพัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเองหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2559). รายงานข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ณ 10 มิถุนายน 2559. กรุงเทพฯ: SET งานข้อมูลสารสนเทศ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2560). ยุทธศาสตร์และจุดเน้น. กรุงเทพฯ: แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560.
- สุจินต์ สว่างศรี. (2550). การส่งเสริมอาชีพคนพิการทางสติปัญญาของโรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล จังหวัดลพบุรี (รายงานการวิจัยได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย). นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สุนนต์ อมรวิวัฒน์. (2544). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

อนงค์นารถ เหลี่ยมฤดี. (2556). บทบาทในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

อรุณี หรดาล และกิงสร เกาะประเสริฐ. (2555). ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนลักษณะพิเศษ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนลักษณะพิเศษ. (พิมพ์ครั้งที่ 1) (หน่วยที่ 14, น. 1-55). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

